

Meditatief moment 22 oktober 2024 om 19.00 uur

De Bosbeskapel Wijkgemeente Den Haag - Zuidwest

Voorganger: Kjell Wagner

Kunstwerk 'In den Beginne was het Woord', Hannelieke van de Beek

Welkom

Welkom bij dit Meditatieve moment vanuit de Bosbeskapel. Welkom allen in de Bosbeskapel en u die meekijkt of luistert via het internet. Mijn naam is Kjell Wagner en vanavond houd ik de meditatie naar aanleiding van een schilderij uit de expositie met werken van Hannelieke van de Beek. Ons samenzijn begint met het aansteken van de gemeenschapskaars die het symbool is van Gods aanwezigheid dat ons bindt met en tot elkaar.

Vandaag staat het schilderij 'In den Beginne was het Woord', centraal. Het schilderij trof mij omdat zonder het woord eigenlijk niets tot stand komt. Ik vond de tegenstelling tussen het blauwe voorgrond en de woestijn als achtergrond intrigerend en wilde daarom bij dit schilderij een meditatie houden. Het oratorium die Schöpfung, de Schepping, van Joseph Haydn volgt het scheppingsverhaal uit Genesis. Na het muzikaal schilderen van de chaos die heerste voordat God scheppend ging handelen, klinkt het recitatief 'In Anfange schuf Gott, Himmel und Erde'. Waarop het eerste scheppingswoord klinkt: Und Gott sprach, "Es wäre Licht". Waarna het koor de eerste scheppingswoorden zingt. Luistert u naar dit fragment uitgevoerd door Vokal Ensemble Köln.

Lied: Uns Gott Sprach Schöpfung, Haydn

Inleiding

U hoort de macht van het Woord. God sprak en het was. Krachtig en niet te weerstaan. Het evangelie van Johannes opent met een lofzang op het Woord. Ik lees u Johannes 1: 1-5.

- 1 In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. 2 Het was in het begin bij God. 3 Alles is erdoor ontstaan, zonder het Woord is niets ontstaan van wat bestaat. 4 In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. 5 Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

Meditatie

Mij fascineerde vooral de zin: "En de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen". Het woord is sterker dan de duisternis. Het woord brengt licht, niet voor niets opent Genesis hier mee. Het Woord bevrijdt. Dat klinkt gemakkelijker dan het is. Want er is iets voor het woord, iets waar het woord uit voortkomt, de bron van het woord. Bronnen associëren wij meestal met water en dat is zo gek nog niet. Hannelieke van de Beek heeft misschien hier ook aan gedacht. In de woestijn is een waterbron een voorwaarde om te leven. Het blauw suggereert

dat denk ik. Wat is dan de bron van het woord? Er moet voor het woord een idee zijn, een visie op iets. God wilde een aarde scheppen en daar mensen op huisvesten. Er was dus een goddelijke visie op de schepping en uit die bron komen de scheppingswoorden voort. Woestijn betekent in de Bijbel vooral dood en chaos. Dood door gebrek, chaos door de strijd om daar aan te ontsnappen. Het Woord kan die chaos, die dood de baas worden. Zoals Johannes al dichtte: de duisternis heeft haar niet overwonnen. Woord is hier dus het water dat leven mogelijk maakt in de woestijn die het leven, ons leven kan worden. De kleur blauw suggereert ruimte, vrijheid. Dat zijn belangrijke aspecten, voorwaarden om als mens te kunnen leven. Als een mens zijn vrijheid wordt afgenomen, verliest het leven zijn glans, wordt alles dof, kleuren worden vaal. Hier zien wij in het schilderij de woestijn door het Woord schijnen. Denk erom, lijkt het te zeggen, als het Woord niet meer vrij maakt maar onderwerpt, vernedert of zelfs aanstuurt op vernietiging, ontstaat er een woestijn waarin het leven een zware beproeving wordt. In onze tijd is dit schilderij een oproep om waakzaam te zijn en vooral de kracht van het woord niet te onderschatten. Woorden doen er toe. Het is dan belangrijk je goed te realiseren uit welke bron de woorden komen. Is het een bron die leven schept of een giftige bron. Komen de woorden uit een bron van liefde of dienen zij egoïsme? Zijn het helende woorden of maken ze wonden?

Lied: Luister u Am Anfang war das Wort door het koor Flames of Gospel uit Duitsland

Een woord is dus nooit vrijblijvend, woorden scheppen. Er zij licht en er wás licht. Water is onmisbaar voor het leven, woorden zijn als water, onmisbaar om te kunnen leven en groeien. In Jesaja 35: 1 – 6 staat dat de woestijn zal bloeien als een roos. Dat zijn woorden van hoop die ons voort doen gaan als wij het gevoel hebben in een woestijn te leven. Ook dat wordt prachtig vorm gegeven in dit schilderij. Het is een schilderij als een gebed. Ik wil daarom een gebed uitspreken waar dit schilderij mij toe inspireerde.

Gebed: Eeuwige, woorden hebben kracht. Als wij ze gebruiken kunnen ze scheppen en vernietigen, helen en verwonden, troosten en pijn doen. Uw Woord is vanaf het begin der aarde scheppend en helend. Uw Woord is betrouwbaar. Laat ons uw Woord navolgen door te luisteren naar Jezus uw zoon. Laat het ons een licht zijn in de duisternen wereld vol onheil. Wil ons zo nabij zijn nu wij van hier gaan. In Jezus naam amen.

Muziek. Woorden worden gesproken, maar dan moet er wel geluisterd worden. In de cantate Wachet auf ruft uns die Stimme van Johan Sebastiaan Bach hoort u deze oproep. Dit keer niet door een trompet die de mensheid wil doen ontwaken maar gespeeld op gitaar door Per Olav Kindgren. De oproep lijkt nu als het ware onze innerlijke stem wakker te maken.

Gun u zelf nog even tijd om dit of andere schilderijen nog rustig op u in te laten werken.

Dank voor uw aandacht.